

Jakość żywności/Produkty regionalne i tradycyjne/Najczęściej zadawane pytania

Jaka jest podstawa prawna funkcjonowania systemu Chronionych Nazw Pochodzenia, Chronionych Oznaczeń Geograficznych oraz Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności w Unii Europejskiej?

Podstawą prawną funkcjonowania systemu Chronionych Nazw Pochodzenia, Chronionych Oznaczeń Geograficznych oraz Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności w Unii Europejskiej jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1143 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie oznaczeń geograficznych w odniesieniu do wina, napojów spirytusowych i produktów rolnych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności i określił jakościowych stosowanych fakultatywnie w odniesieniu do produktów rolnych, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, (UE) 2019/787 i (UE) 2019/1753 oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1151/2012, zwanym dalej „rozporządzeniem 2024/1143”.

Jakie produkty mogą zostać zarejestrowane jako Chronione Oznaczenie Geograficzne lub Chroniona Nazwa Pochodzenia?

Zgodnie z rozporządzeniem 2024/1143 jako ChOG lub ChNP można zarejestrować wino, napoje spirytusowe oraz produkty rolne w tym środki spożywcze oraz produkty rybołówstwa i akwakultury, wymienione w rozdziałach 1–23 Nomenklatury scalonej określonej w części drugiej załącznika I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87, oraz następujące produkty rolne na podstawie pozycji Nomenklatury scalonej określonych w załączniku I do tego rozporządzenia:

- sól,
- koszenila,
- olejki eteryczne,
- substancje białkowe; skrobie modyfikowane; kleje,
- skóry i skórki,
- skóry futerkowe surowe,
- korek,
- jedwab surowy i odpady jedwabiu,
- wełna i sierść zwierzęca,
- bawełna surowa, odpady i bawełna zgrzeblona lub czesana,
- len surowy,
- konopie siewne surowe.

Jakie produkty mogą zostać zarejestrowane jako Gwarantowane Tradycyjne Specjalności?

Zgodnie z rozporządzeniem 2024/1143 jako Gwarantowane Tradycyjne Specjalności można zarejestrować produkty rolne przeznaczone do spożycia przez ludzi wymienione w załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz następujące produkty rolne i środki spożywcze wymienione w załączniku II do tego rozporządzenia:

- gotowe dania,
- piwo,
- czekolada i produkty pochodne,
- chleb,
- wyroby ciastkarskie i ciasta,
- wyroby cukiernicze,
- herbatniki i inne wyroby piekarnicze,
- napoje z ekstraktów roślinnych,
- makarony,
- sól,
- wody gazowane,
- korek.

Kto może wystąpić z wnioskiem o rejestrację Chronionej Nazwy Pochodzenia, Chronionego Oznaczenia Geograficznego lub Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności?

Zgodnie z art. 9 i art. 56 rozporządzenia 2024/1143 wnioski o rejestrację nazw w ramach systemu Chronionych Nazw Pochodzenia, Chronionych Oznaczeń Geograficznych i Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności mogą składać wyłącznie grupy pracujące z produktami, których nazwa ma być zarejestrowana.

W przypadku Chronionych Nazw Pochodzenia lub Chronionych Oznaczeń Geograficznych oznaczających transgraniczny obszar geograficzny lub w przypadku Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności kilka grup z różnych państw członkowskich lub państw trzecich może złożyć wspólny wniosek o rejestrację.

Pojedyncza osoba fizyczna lub prawna może być traktowana jako grupa, o ile zostanie wykazane, że zostały spełnione łącznie następujące warunki:

- a) dana osoba jest jedynym producentem, który chce złożyć wniosek o rejestrację;
- b) dany obszar geograficzny zdefiniowano na podstawie związku, o którym mowa w art. 49 ust. 1 lit. f) rozporządzenia 2024/1143, w art. 94 ust. 1 lit. i) rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 oraz w art. 22 ust. 1 lit. f) rozporządzenia (UE) 2019/787, a nie na podstawie granic własności (w odniesieniu do Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych); oraz
- c) określony obszar geograficzny posiada cechy, które różnią się znacznie od cech obszarów sąsiadujących, lub cechy danego produktu różnią się od cech produktów wytwarzanych na obszarach sąsiadujących lub w odniesieniu do oznaczeń geograficznych napoju spirytusowego napój ten posiada szczególną jakość, renomę lub inną cechę, która jest wyraźnie związana z jego pochodzeniem geograficznym (w odniesieniu do Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych).

Czy w jednym wniosku można ubiegać się o rejestrację kilku nazw produktów rolnych i środków spożywczych?

Wniosek o rejestrację, niezależnie od tego czy dotyczy nazwy pochodzenia, oznaczenia geograficznego czy wpisu na Listę Produktów Tradycyjnych, może dotyczyć wyłącznie jednego produktu.

Wyjątek stanowi wniosek o rejestrację Chronionej Nazwy Pochodzenia lub Chronionego Oznaczenia Geograficznego, który dotyczy kilku produktów tego samego rodzaju (np. różne odmiany „miodu drahimskiego”), przy czym należy wykazać, że wymogi dotyczące rejestracji są spełnione dla każdego z tych produktów.

Co to jest specyfikacja produktu i co powinna ona zawierać?

Grupa producentów, która ubiega się o Chronioną Nazwę Pochodzenia albo Chronione Oznaczenie Geograficzne musi sporządzić opis produktu zwany specyfikacją. Aby produkt rolny lub środek spożywczy kwalifikował się do korzystania z Chronionej Nazwy Pochodzenia lub Chronionego Oznaczenia Geograficznego, sposób jego wytworzenia musi być zgodny z tą specyfikacją.

Specyfikacja produktu musi zawierać:

- nazwę produktu rolnego lub środka spożywczego,
- opis produktu rolnego lub środka spożywczego obejmujący w stosownych przypadkach surowce, główne cechy produktu rolnego lub środka spożywczego: fizyczne, chemiczne, mikrobiologiczne lub organoleptyczne,
- definicję obszaru geograficznego (dokładne określenie granic),
- dowody, że produkt rolny lub środek spożywczy pochodzi z obszaru geograficznego, z zaznaczeniem czy zachodzą na nim wszystkie, czy tylko niektóre etapy wytwarzania,
- opis metody uzyskiwania produktu rolnego lub środka spożywczego, a w stosownych przypadkach, oryginalne i niezmiennie metody lokalne oraz informacje dotyczące pakowania,
- szczegóły, z których wynika związek między jakością i cechami charakterystycznymi produktu rolnego lub środka spożywczego a środowiskiem geograficznym,
- szczegóły, z których wynika związek między określoną jakością, renomą lub inną cechą charakterystyczną produktu rolnego lub środka spożywczego a środowiskiem geograficznym,
- szczegóły dotyczące struktur kontroli, czyli wskazanie jednostek dokonujących kontroli zgodności ze specyfikacją,
- szczegóły etykietowania,
- wszelkie inne wymagania określone przez przepisy krajowe lub unijne.

Także przy ubieganiu się o Gwarantowaną Tradycyjną Specjalność producenci muszą przedłożyć opis (specyfikację) produktu, która powinna zawierać:

- nazwę – tradycyjnie stosowaną lub oznaczającą tradycyjny, lub specyficzny charakter produktu,
- podanie opisu produktu rolnego lub środka spożywczego obejmujące jego główne właściwości fizyczne, chemiczne, mikrobiologiczne lub organoleptyczne,
- podanie opisu metody produkcji, którą producenci są zobowiązani stosować, w odpowiednich przypadkach, łącznie z właściwościami i cechami użytych surowców lub składników i metody otrzymywania produktu rolnego lub środka spożywczego,
- najważniejsze elementy określające specyficzny charakter produktu i, w odpowiednich przypadkach, wykorzystaną podstawę odniesienia,
- najważniejsze elementy świadczące o tradycyjnym charakterze produktu,
- minimalne wymogi oraz procedury kontroli specyficznego charakteru.

Z jakimi kosztami wiąże się złożenie wniosku o rejestrację produktu rolnego lub środka spożywczego jako Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne lub Gwarantowana Tradycyjna Specjalność?

Stawka opłaty za dokonanie oceny wniosku o rejestrację nazwy pochodzenia, oznaczenia geograficznego lub gwarantowanej tradycyjnej specjalności zgodnie z ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o rejestracji i ochronie nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności produktów rolnych i środków spożywczych, win lub napojów spirytusowych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 588) wynosi 500 zł.

Wpłaty należy dokonywać na konto dochodów budżetowych Urzędu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
22 1010 1010 0052 3622 3100 0000

Gdzie należy składać wnioski o rejestrację?

Wnioski o rejestrację nazwy jako Chronionej Nazwy Pochodzenia, Chronionego Oznaczenia Geograficznego lub Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności składa się do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Czy w Polsce są już produkty, których nazwy zostały zarejestrowane jako Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne lub Gwarantowana Tradycyjna Specjalność?

Informacje na temat zarejestrowanych produktów można znaleźć tutaj -

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/produkty-zarejestrowane-jako-chronione-nazwy-pochodzenia-chronione-oznaczenia-geograficzne-oraz-gwarantowane-tradycyjne-specjalnosci>

Co to jest Chroniona Nazwa Pochodzenia?

Chroniona Nazwa Pochodzenia (ang. Protected Designation of Origin – PDO) to nazwa, którą określa się produkt:

- pochodzący z określonego miejsca, regionu lub, w wyjątkowych przypadkach, kraju,
- którego jakość lub cechy charakterystyczne są w istotnej lub wyłącznej mierze zasługą szczególnego środowiska geograficznego, na które składają się czynniki naturalne i ludzkie; oraz
- którego wszystkie etapy produkcji odbywają się na określonym obszarze geograficznym.

Jak wygląda symbol graficzny Chronionej Nazwy Pochodzenia?

Co to jest Chronione Oznaczenie Geograficzne?

Chronione Oznaczenie Geograficzne (ang. Protected Geographical Indications – PGI) oznacza nazwę regionu, określonego miejsca lub w wyjątkowych przypadkach kraju, która służy do oznaczenia produktu rolnego lub środka spożywczego:

- pochodzącego z określonego miejsca, regionu lub kraju;
- którego określona jakość, renomą lub inna cecha charakterystyczna w głównej mierze wynika z tego pochodzenia geograficznego; oraz
- którego przynajmniej jeden etap produkcji odbywa się na tym określonym obszarze geograficznym.

Jak wygląda symbol graficzny Chronionego Oznaczenia Geograficznego?

Jaka jest różnica między Chronioną Nazwą Pochodzenia a Chronionym Oznaczeniem Geograficznym?

Najważniejsza różnica między tymi dwoma rodzajami oznaczeń polega na sile związku danego produktu z miejscem jego pochodzenia. Chronione Nazwy Pochodzenia stosuje się do produktów bardzo silnie związanych z danym obszarem geograficznym. Aby korzystać z Chronionej Nazwy Pochodzenia zarówno produkcja surowców, jak i wszystkie etapy produkcji muszą się odbywać na danym (zdefiniowanym) obszarze. W przypadku Chronionego Oznaczenia Geograficznego produkt musi być wytwarzany w regionie, którego nazwę nosi, ale w odróżnieniu do Chronionej Nazwy Pochodzenia, przynajmniej jedna z trzech faz produkcji (produkcja, przetwarzanie lub przygotowanie) musi odbywać się na danym obszarze.

Co to jest Gwarantowana Tradycyjna Specjalność?

Aby produkt mógł zostać zarejestrowany jako Gwarantowana Tradycyjna Specjalność, musi posiadać „specyficzny charakter”, to znaczy cechę lub zespół cech, które wyraźnie odróżniają go od innych, podobnych do niego. Musi być wytwarzany przy użyciu tradycyjnych surowców lub charakteryzować się tradycyjnym składem, lub sposobem produkcji.

Nazwa kwalifikuje się do zarejestrowania jako Gwarantowana Tradycyjna Specjalność, jeżeli opisuje ona określony produkt lub środek spożywczy, który:

- otrzymano z zastosowaniem sposobu produkcji, przetwarzania lub składu odpowiadającego tradycyjnej praktyce (co najmniej 30 lat) w odniesieniu do tego produktu lub środka spożywczego; lub
- został wytworzony z surowców lub składników, które są tradycyjnie stosowane.

Aby nazwa mogła zostać zarejestrowana, jako Gwarantowana Tradycyjna Specjalność musi ona:

- być tradycyjnie stosowana w odniesieniu do określonego produktu; lub
- oznaczać tradycyjny lub specyficzny charakter danego produktu.

Jak wygląda symbol graficzny Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności?

Czy w każdym kraju symbole graficzne Chronionego Oznaczenia Geograficznego, Chronionej Nazwy Pochodzenia i Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności są takie same?

Symbole graficzne różnią się jedynie tym, że napisy – chronione oznaczenie geograficzne, chroniona nazwa pochodzenia lub gwarantowana tradycyjna specjalność – sporządzone są w języku danego państwa członkowskiego. Przykładowo produkt pochodzący z Wielkiej Brytanii używa napisu „Protected Designation of Origin”, a pochodzący z Włoch „Denominazione d’Origine Protetta”. Wszystkie nazwy w językach narodowych znajdują się na stronie:

http://ec.europa.eu/agriculture/quality/schemes/logos/index_en.htm

Krok po kroku – czyli jakie działania powinien podjąć i o czym powinien pamiętać producent ubiegający się o rejestrację?

1. Tworząc grupę należy pamiętać, że nazwy pochodzenia oraz oznaczenia geograficzne służą przede wszystkim promocji regionu lub miejsca i podniesieniu ich walorów turystycznych. Dobrze jest zatem, aby jak największa liczba producentów i przetwórców korzystała z ochronnego znaku.
 2. W ramach grupy dobrze jest przyjąć regulamin dotyczący utrzymywania jakości produktów noszących chronioną nazwę. Taki regulamin daje podstawę do wzajemnej kontroli przez wszystkich wytwarzających.
 3. Szczególną uwagę należy zwrócić na przygotowanie specyfikacji. Im lepiej i dokładniej zostanie ona przygotowana, tym mniejsze zagrożenie, że trzeba będzie ją poprawiać i uzupełniać na żądanie organu krajowego albo Komisji Europejskiej. Uzupełnianie dokumentacji znacznie wydłuża procedurę rejestracji. Dobrze opracowana specyfikacja pozwala także uniknąć sprzeciwu ze strony innych podmiotów.
 4. Warunkiem dobrego przygotowania specyfikacji jest w pierwszej kolejności analiza nazwy pod kątem jej tradycyjnego albo regionalnego charakteru. Należy zbadać czy:
 - nie stała się ona nazwą rodzajową, jak np. ser tyłzycki lub kielbasa krakowska,
 - nie wprowadza konsumentów w błąd,
 - można wykazać jej regionalny lub tradycyjny charakter.
- Ponadto warto ocenić, czy nie ma innych zainteresowanych do korzystania z nazwy. Jeśli są, należy także ich włączyć w procedurę rejestracji.
5. Jeżeli nazwa zostanie zarejestrowana i grupa jest jedynym podmiotem uprawnionym do korzystania z niej, powinna ona pamiętać o utrzymywaniu jakości produktu, gdyż może to stanowić podstawę odebrania prawa z rejestracji oznaczenia geograficznego, nazwy pochodzenia lub gwarantowanej tradycyjnej specjalności.
 6. Grupa, która korzysta z nazwy, powinna badać sytuację na rynku, aby szybko reagować, gdy osoba nieuprawniona korzysta z ich nazwy.

Do czego uprawnia wpisanie na listę krajowej ochrony tymczasowej?

Zgodnie z ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o rejestracji i ochronie nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności produktów rolnych i środków spożywczych, win lub napojów spirytusowych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 588) producent ma prawo używania w obrocie nazwy produktu zgodnie z wymaganiami zawartymi w specyfikacji produktu, którego nazwa została objęta tymczasową ochroną krajową.

Nazwy produktów objęte tymczasową ochroną krajową w odniesieniu do produktów, które nie spełniają warunków będących podstawą objęcia tymczasową ochroną krajową, nie mogą być używane w obrocie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- nawet wtedy, gdy takie użycie nie ma na celu wskazywania pochodzenia geograficznego oraz wtedy, gdy rzeczywiste miejsce wytworzenia produktów jest wskazane;
- nawet przy użyciu wyrażeń „w stylu”, „rodzaju”, „przy użyciu metody”, „tak jak produkowane w”, „imitacja” lub „podobne”;
- w oryginalnym brzmieniu albo w tłumaczeniu;
- z innym mylącym lub fałszywym odniesieniem do miejsca pochodzenia, właściwości lub podstawowych cech produktu na opakowaniu wewnętrznym lub zewnętrznym, w materiale reklamowym lub dokumentach odnoszących się do danego produktu;
- w zakresie innych praktyk mogących wprowadzić w błąd co do prawdziwego pochodzenia produktu.

Czy krajowa ochrona tymczasowa obowiązuje na obszarze całej Unii Europejskiej?

Krajowa ochrona tymczasowa obowiązuje wyłącznie na terytorium Polski.

Kiedy wygasa tymczasowa ochrona krajowa?

Tymczasowa ochrona krajowa wygasa, jeżeli:

- nazwa produktu zostanie wpisana do rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia oraz Chronionych Oznaczeń Geograficznych, lub
- podjęta została decyzja o odmowie dokonania wpisu do rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia oraz Chronionych Oznaczeń Geograficznych.

Jak przeprowadzana jest kontrola producentów wytwarzających produkty z Chronionym Oznaczeniem Geograficznym, Chronioną Nazwą Pochodzenia lub Gwarantowaną Tradycyjną Specjalnością?

Zgodnie z przepisami unijnymi kontrola procesów wytwarzania, przetwarzania i przygotowania wyrobów z Chronionym Oznaczeniem Geograficznym, Chronioną Nazwą Pochodzenia lub Gwarantowaną Tradycyjną Specjalnością dokonywana jest na wniosek samych producentów. Składając wniosek o rejestrację wyrobu są oni zobowiązani podać instytucję odpowiedzialną za kontrolę wytwarzanego przez nich produktu.

W Polsce organami wyznaczonymi do kontroli tego, czy produkt spełnia warunki określone w specyfikacji, są wojewódzcy inspektorzy jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. Kontroli dokonywać mogą również prywatne jednostki certyfikujące akredytowane na zgodność z normą EN ISO/IEC 17065 oraz upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do dokonywania kontroli zgodności ze specyfikacją produktów regionalnych i tradycyjnych.

Co ważne, koszty kontroli ponoszą producenci wyrobu posiadającego lub starającego się o Chronione Oznaczenie Geograficzne, Chronioną Nazwę Pochodzenia lub Gwarantowaną Tradycyjną Specjalność. Częstotliwość i rodzaj kontroli odpowiada specyfice procesów wytwarzania danego produktu.

Jak wygląda procedura rejestracji na szczeblu unijnym?

Dokumentację dotyczącą produktów ubiegających się o rejestrację, po uprzednim zbadaniu ich zasadności i prawidłowości, właściwy organ państwa członkowskiego przekazuje Komisji Europejskiej. W ciągu sześciu miesięcy od daty otrzymania wniosku Komisja Europejska powinna sprawdzić czy wniosek spełnia wymagania rozporządzenia.

Następnie wniosek jest publikowany w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. W ciągu trzech miesięcy od daty publikacji wniosku, każda osoba, która jest przeciwna rejestracji danego produktu, może złożyć zawiadomienie o sprzeciwie w stosunku do tej rejestracji. Aby sprzeciw był ważny, w terminie kolejnych dwóch miesięcy należy złożyć uzasadniony sprzeciw. Jeżeli w tym czasie nie wpłynie sprzeciw, Komisja Europejska, w przypadku nazwy pochodzenia lub oznaczenia geograficznego, wpisuje nazwę do Rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych Produktów Rolnych i Środków Spożywczych.

W przypadku Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności wpis następuje do Rejestru Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności. Dane dotyczące rejestracji Komisja Europejska publikuje w Dzienniku Urzędowym UE. W sytuacji pojawienia się sprzeciwu, Komisja zwraca się z prośbą do państw członkowskich, pomiędzy którymi zaistniał sprzeciw, o dojście do porozumienia w ciągu maksymalnie trzech miesięcy. Jeżeli państwa dojdą do porozumienia, to w zależności od jego rezultatu dana nazwa zostaje wpisana do właściwego rejestru lub też procedura rejestracyjna musi rozpocząć się od nowa. Gdy porozumienie nie dojdzie do skutku, o rejestracji decyduje Komisja Europejska.

Opublikowane wnioski - produkty czekające na rejestrację:

<https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/#>

Ile jest w Unii Europejskiej zarejestrowanych Chronionych Nazw Pochodzenia oraz Chronionych Oznaczeń Geograficznych oraz Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności?

Obecnie w Unii Europejskiej chronionych jest ponad 3000 zarejestrowanych Oznaczeń Geograficznych i Nazw Pochodzenia. Najwięcej zarejestrowanych produktów pochodzi z Włoch i Francji. Zarejestrowanych Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności jest dużo mniej – 249. Wszystkie informacje na temat zarejestrowanych nazw, kategorii produktów oraz liczby nazw zarejestrowanych przez dane państwo członkowskie znajdują się na stronie internetowej:

<https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/#>

Przed czym chronione są zarejestrowane nazwy produktów regionalnych i tradycyjnych?

Zgodnie z przepisami zarejestrowane nazwy (ChNP i ChOG) są chronione przed:

- wszelkim bezpośrednim lub pośrednim wykorzystywaniem w celach komercyjnych nazwy zarejestrowanej w odniesieniu do produktów nieobjętych rejestracją, jeśli produkty te są porównywalne do produktów zarejestrowanych pod tą nazwą lub jeśli jej stosowanie stanowi wykorzystywanie renomy chronionej nazwy, w tym również w sytuacji, gdy produkty te są wykorzystywane jako składnik;
- wszelkiego rodzaju niewłaściwym stosowaniem, imitacją lub przywołaniem, nawet jeśli podano prawdziwe pochodzenie produktów lub usług lub jeśli chroniona nazwa została przetłumaczona lub towarzyszą jej określenia takie jak: „styl”, „typ”, „metoda”, „zgodnie z recepturą stosowaną”, „imitacja” i tym podobne, w tym jeśli produkty te są wykorzystywane jako składnik;
- wszelkimi innymi fałszywymi lub mylącymi wskazaniem odnoszącymi się do pochodzenia, charakteru lub podstawowych właściwości produktu, które są podane na opakowaniu wewnętrznym lub zewnętrznym, w materiale reklamowym lub dokumentach odnoszących się do danego produktu oraz opakowaniem produktu w pojemnik mogący przekazać fałszywe wrażenie co do jego pochodzenia;
- wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić konsumentów w błąd co do prawdziwego pochodzenia produktu.

W przypadku Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności zarejestrowane nazwy są chronione przed wszelkiego rodzaju niewłaściwym stosowaniem, imitacją lub przywołaniem oraz przed wszelkimi innymi praktykami, które mogłyby wprowadzić w błąd konsumentów.

Czym jest Lista Produktów Tradycyjnych?

Lista Produktów Tradycyjnych służy wyłącznie zbieraniu i rozpowszechnianiu informacji związanych z wytwarzaniem produktów tradycyjnych. Z wpisem produktu na Listę Produktów Tradycyjnych nie jest związana ochrona nazwy oraz kontrola zgodności produkcji z zadeklarowaną metodą wytwarzania. Producenci produktów wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych mogą ubiegać się o uzyskanie odstępstw od wymagań sanitarnych i weterynaryjnych, jeżeli konieczność taka wynika z tradycyjnej receptury.

Kto prowadzi Listę Produktów Tradycyjnych i gdzie składa się wnioski o wpis na tę listę?

Lista Produktów Tradycyjnych prowadzona jest przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wniosek o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych składa się do właściwego miejscowo marszałka województwa, który dokonuje jego oceny. Pozytywnie zweryfikowane wnioski przesyłane są do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonuje wpisu produktu na Listę Produktów Tradycyjnych.

Czy producenci produktów tradycyjnych wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych muszą poddawać się dobrowolnej kontroli potwierdzającej zgodność produkcji z zadeklarowaną metodą wytwarzania?

Lista Produktów Tradycyjnych ma na celu wyłącznie identyfikację tradycyjnych produktów, a nie producentów wytwarzających tradycyjną żywność. Producenci nie są zobowiązani do poddawania się dobrowolnej kontroli, która miałaby na celu potwierdzenie zgodności produkcji z metodą wytwarzania zadeklarowaną przez nich we wniosku o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych.

Jakie produkty mogą być wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych?

Na Listę Produktów Tradycyjnych mogą zostać wpisane produkty, których jakość lub wyjątkowe cechy i właściwości wynikają ze stosowania tradycyjnych, tzn. wykorzystywanych od co najmniej 25 lat, metod produkcji, stanowiące element dziedzictwa kulturowego regionu, w którym są wytwarzane oraz będące elementem tożsamości społeczności lokalnej.

Na Listę Produktów Tradycyjnych mogą zostać wpisane produkty rolne i środki spożywcze wymienione w załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych oraz napoje spirytusowe wymienione w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/787 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania napojów spirytusowych, stosowania nazw napojów spirytusowych w prezentacji i etykietowaniu środków spożywczych, ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych, wykorzystywania alkoholu etylowego i destylatów pochodzenia rolniczego, a także uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 110/2008 (Dz. Urz. UE L 130 z 17.5.2019, str. 1)

Produkty wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych są podzielone według następujących kategorii:

- Sery i inne produkty mleczne;
- Mięso świeże oraz produkty mięsne;
- Przetwory rybołówstwa, w tym ryby;
- Orzechy, nasiona, zboża, warzywa i owoce (przetworzone i nie);
- Wyroby piekarnicze i cukiernicze;
- Oleje i tłuszcze (masło, margaryna, olej itp.);
- Miody;
- Gotowe dania i potrawy;
- Napoje (alkoholowe i bezalkoholowe);
- Inne produkty.

Kto może ubiegać się o wpis produktu rolnego, środka spożywczego lub napoju spirytusowego na Listę Produktów Tradycyjnych?

Z wnioskiem o wpis produktu rolnego, środka spożywczego lub napoju spirytusowego na Listę Produktów Tradycyjnych mogą wystąpić osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej produkujące dany produkt rolny, środek spożywczy lub napój spirytusowy (zgodnie z art. 47 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o rejestracji i ochronie nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności produktów rolnych i środków spożywczych, win lub napojów spirytusowych oraz o produktach tradycyjnych).

Kiedy produkt tradycyjny zostanie skreślony z Listy Produktów Tradycyjnych?

Produkt tradycyjny może zostać skreślony z Listy Produktów Tradycyjnych w przypadku, gdy nie ma możliwości wytworzenia produktu rolnego, środka spożywczego lub napoju spirytusowego o cechach lub właściwościach, które były podstawą do umieszczenia go na Liście Produktów Tradycyjnych.

Czy z wpisem produktu na LPT wiąże się jakaś opłata?

Nie. Z wpisem na Listę Produktów Tradycyjnych nie jest związana żadna opłata. Nie mniej jednak jeśli Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi stwierdzi, że produkt nie spełnia wymagań art. 46 ustawy o rejestracji i ochronie nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności produktów rolnych i środków spożywczych, win lub napojów spirytusowych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 588) i jest zmuszony wydać decyzję administracyjną o odmowie wpisu, wtedy wnioskodawca zgodnie z przepisami pkt. 53 załącznika do ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1827), jest zobowiązany uiścić opłatę skarbową w wysokości 10 zł.

Czy muszę konsultować się z Urzędem Marszałkowskim przed złożeniem wniosku o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych?

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie, wniosek o wpis produktu na Listę Produktów Tradycyjnych jest składany do właściwego miejscowo marszałka województwa. Marszałek województwa sprawdza wniosek o wpis na Listę pod względem spełnienia wymogów formalnych oraz dokonuje oceny w zakresie spełnienia przez produkt rolny, środek spożywczy lub napój spirytusowy wymagań, których dotyczy wniosek. Co do reguły, Wnioskodawca nie ma obowiązku kontaktować się z Urzędem Marszałkowskim przed złożeniem wniosku, jednak taki kontakt znacznie ułatwia dalszą współpracę. Pracownicy Urzędów Marszałkowskich mają doświadczenie w przygotowywaniu wniosków, mogą pokierować oraz pomóc, aby wniosek spełniał niezbędne wymagania.

Dlaczego nie ma informacji, gdzie mogę kupić produkt wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych?

Na Listę Produktów Tradycyjnych wpisywane są produkty a nie producenci, w związku z tym ani Urząd Marszałkowski ani Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie posiada bazy producentów wytwarzających produkty wpisane na Listę. Z uwagi na fakt, że na Listę Produktów Tradycyjnych są wpisywane produkty, a nie producenci, inna osoba (firma, stowarzyszenie itp.) niż Wnioskodawca, jeśli wytwarza produkt zgodnie z opisem dołączonym do wniosku, może posługiwać się informacją o wpisie produktu na Listę Produktów Tradycyjnych. Biorąc pod uwagę powyższe, trudno jest dotrzeć do wszystkich osób które wytwarzają produkty wpisane na LPT a tym samym, uzyskać informacje, gdzie takie produkty są sprzedawane. Nie mniej jednak produktów tradycyjnych można poszukiwać na lokalnych festynach, odpustach lub konkursach związanych z danym regionem.

Czy dane osób fizycznych, które złożyły wniosek o wpis produkt na Listę Produktów Tradycyjnych są informacją publiczną?

Prawo do uzyskania informacji publicznej (w tym przypadku dostępu do danych osób fizycznych, które złożyły wniosek o wpis produktu na Listę Produktów Tradycyjnych), zgodnie z ustawą o dostępie do informacji publicznej, istnieje zawsze, kiedy informacje te będą wykorzystywane w takim zakresie, w jakim jest to szczególnie istotne dla interesu publicznego. Chcąc uzyskać dostęp do danych wnioskodawców, należy zawsze podać, w jaki sposób będzie to istotne dla interesu publicznego.

Czy informacją publiczną jest receptura produktu (zawarta we wniosku o wpis produktu na Listę Produktów Tradycyjnych)?

Z uwagi na fakt, że na Listę Produktów Tradycyjnych wpisywane są produkty, a nie producenci, inne osoby niż Wnioskodawca mogą wytwarzać produkt na podstawie specyfikacji (receptury) dołączonej do wniosku, dlatego receptura produktu jest informacją publiczną i może być udostępniana innym zainteresowanym.